

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ХАРКІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ДЕРЖАВНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ІНСТРУКЦІЯ № 24
З ОХОРОНИ ПРАЦІ
В УМОВАХ
ВОЕННОГО СТАНУ

м. Харків

2023 р.

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ директора
ВСП «ХТЕФК ДТЕУ»

“08” лютого № 19-К

Інструкція № 24
з охорони праці
в умовах воєнного стану.

1. Загальні положення

Працівник зобов'язаний піклуватись про особисту безпеку а також безпеку навколишніх людей під час виконання робіт на підприємстві або на час перебування на території підприємства.

За порушення вимог безпеки з охорони праці працівник притягується до дисциплінарної, матеріальної, адміністративної та карної відповідальності. (ст.14 розділ перший, ст. 44 Закону України «Про Охорону праці»).

Терміновість виконання робіт не є підставою для порушення встановлених заходів безпеки.

1.1. Інструкція з охорони праці під час роботи в умовах воєнного стану розроблена на підставі законів України «Про правовий режим воєнного стану», Кодексу цивільного захисту України, Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, інших нормативно-правових актів з охорони праці.

1.2. Дія інструкції поширюється на усіх працівників навчального закладу.

1.3. Воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

1.4. Працівники навчального закладу повинні пройти інструктаж з питань охорони праці за цією інструкцією.

1.5. Роботи з ліквідації наслідків аварій у приміщеннях навчального закладу, що виникли внаслідок вибухів та можуть призвести до негайної чи потенційної загрози для життя та здоров'я людей, можуть виконуватися до моменту усунення прямої загрози життю людей і руйнуванню приміщень без оформлення документів розпорядчого характеру (зокрема наряду допуску на виконання робіт підвищеної небезпеки).

2. Вимоги безпеки перед початком роботи.

2.1. Потрібно перевірити робоче місце та зону проходу до нього на наявність небезпечних факторів, зокрема вибухонебезпечних та інших підозрілих предметів, що можуть створити загрозу. На робочому місці не повинно бути зруйнованих

(завислих) від вибуху будівельних конструкцій та зелених насаджень. Роботи не можна проводити в неочищених від наслідків обстрілу місцях.

2.2. Роботи на відкритих територіях потрібно проводити переважно в денний час. В місцях проведення робіт зі штучним освітленням рекомендується забезпечувати світломаскування. Слід запобігати довготривалому безперервному проведенню робіт у зонах прилеглих до ведення бойових дій.

3. Вимоги безпеки під час роботи.

3.1. У разі виникнення загрози бойових дій (артилерійських обстрілів, бомбардування) працівники повинні припинити проведення будь-яких робіт.

3.2. У разі виникнення загрози бойових дій потрібно обмежити до мінімуму пересування відкритою територією, пройти до найпростішого укриття. Перед виходом з робочого місця потрібно вимкнути джерела живлення виробничого обладнання, що використовується та вжити заходів щодо належного зберігання матеріальних цінностей. Для переміщення слід використовувати безпечні маршрути.

3.3. Постійно стежити за оповіщенням, що надсилаються за допомогою засобів зв'язку (зокрема мобільного телефону), щодо наявності загрози бойових дій та інформувати про можливу небезпеку працівників, які перебувають поруч.

3.4. Порядок дій за сигналом «Увага всім! Повітряна Тривога!»:

З метою забезпечення евакуації працівників з приміщень при надходженні сигналу про повітряну тривогу керівник навчального закладу або його заступник своїм наказом визначає відповідальних осіб.

Алгоритм дій відповідальної особи при евакуації з приміщення:

- миттєво сповіщає працівників про загрозу або виникнення надзвичайної ситуації;
- повинен допомогти в організації та регулюванні швидкого руху до найпростішого укриття;
- організувати евакуацію працівників та студентів з приміщень;
- перевірити відсутність працівників та студентів у приміщеннях після завершення евакуації;
- у середині найпростішого укриття повинні швидко забезпечити розміщення студентів та працівників на свої місця.

3.5. Порядок дій працівників у разі надходження сигналу «Увага всім! Повітряна тривога!»:

- у разі оголошення евакуації негайно залишити приміщення, зберігаючи спокій;
- під час евакуації спускатися сходами, прямувати визначеними маршрутами евакуації до визначеного укриття;
- швидко, без паніки зайняти місце в укритті;
- виконувати правила поведінки в укритті;
- дотримуватися в укритті правил пожежної безпеки;
- зберігати спокій, не піддаватися паніці, зберігати здатність швидко і правильно оцінювати ситуацію;
- за необхідності надати допомогу тим, хто її потребує.

3.6. Роботи з ліквідації наслідків аварій на території підприємства повинні проводитися за умови обов'язкового вжиття заходів щодо захисту працівників від можливого впливу шкідливих і небезпечних факторів.

4. Вимоги безпеки після роботи.

4.1. Про виявлених у зоні проведення робіт потерпілих унаслідок бойових дій, випадки руйнування будівельних конструкцій та засобів виробництва, а також знайдені вибухонебезпечні предмети слід інформувати керівника робіт.

Діяти відповідно до його вказівок.

4.2. Вживати лише воду та продукти, що не зазнали впливу небезпечних речовин. Не споживати овочі й фрукти, які росли на забрудненому ґрунті.

4.3. Дотримуватися вимог особистої гігієни.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях.

5.1. У разі виявлення загрози хімічного або радіоактивного ураження потрібно покинути небезпечну зону, пройти до захисної споруди цивільного захисту. Далі діяти за вказівками відповідальних осіб.

У разі радіаційного забруднення можна провести йодну профілактику:

- йодистий калій вживати по 0,125 г на один прийом після їжи разом з чаєм, соком або водою один раз на день протягом семи діб;
- водно-спиртовий розчин йоду вживати по 3-5 крапель на склянку молока або води після їжи три рази на день протягом семи діб;
- наносити на поверхню кінцівок рук настоянку йоду у вигляді сітки один раз на день протягом семи діб.

5.2. У разі потрапляння під вплив радіації потрібно провести дезактивацію засобів захисту, одягу, взуття та санітарну обробку незахищених (відкритих) ділянок тіла людини. Для обробки шкіри використовують змочені у воді бавовняні матеріали (марлю, рушник тощо). Слід уникати тривалого перебування на забрудненій радіоактивними речовинами території. У приміщеннях робити щоденне вологе прибирання, бажано з використанням мийних засобів.

5.3. Порядок поведінки в зоні бойових дій.

Працівники навчального закладу повинні:

- носити при собі документ, що посвідчує особу;
- рекомендовано мати при собі інформацію про групу крові та можливі проблеми зі здоров'ям (наприклад, алергія на медичні препарати, хронічні захворювання);
- уникати місць скупчення людей;
- не вдаватися в суперечки з незнайомими людьми (це допоможе уникнути можливих провокацій);
- інформувати органи правопорядку, місцеві органи, військових про людей, які здійснюють протиправні дії;
- уникати місць, де перебувають озброєні люди або розташована військова техніка, особливо зон обстрілів;
- у разі раптового обстрілу при відсутності поблизу сховищ лягти на землю головою в бік, протилежний до вибухів, і прикрити голову руками або речами;
- у разі виявлення поруч пораненої людини надати їй домедичну допомогу, викликати швидку допомогу та представників органів правопорядку;
- у разі, якщо ви стали свідком поранення або смерті людей, а також вчинення протиправних дій (наприклад, арешту, викрадення, побиття), потрібно зберегти якнайбільше інформації про обставини подій (зокрема за допомогою фото).

5.4. Під час бойових дій заборонено:

- наближатися до вікон, якщо почули постріли;
- спостерігати за ходом бойових дій, стояти або бігати під обстрілом;
- сперечатися з озброєними людьми, фотографувати та робити записи в їхній присутності;
- демонструвати зброю або предмети, схожі на неї;
- підбирати покинуту зброю та вибухонебезпечні предмети;
- торкатися вибухонебезпечних та підозрілих предметів, намагатися розібрати їх чи перенести в інше місце (інформувати телефоном про їхнє розташування територіальним органам);
- носити військову форму або камуфльований одяг (бажано вдягати одяг темних кольорів, який не привертає уваги, та уникати символів, що можуть викликати неадекватну реакцію).

5.5. Порядок поведження під час обстрілу стрілецькою зброєю:

- під час стрілянини найкраще сховатися в захищеному приміщенні, а якщо це неможливо, слід лягти, прикрившись предметами, що можуть захистити від уламків і куль;
- якщо потрапили під стрілянину на відкритому місці, краще впасти на землю та закрити голову руками. Ефективним захистом буде будь-який виступ, навіть тротуар, заглиблення в землі або канава. Укриттям також може стати бетонна сміттєва урна або сходинка ганку. Не слід ховатися за автомобілями або кіосками, оскільки вони часто стають мішенями;
- де б ви не перебували, положення тіла має бути максимально безпечним. Найкраще згрупуватися й лягти в позу ембріона, розвернутися ногами в бік стрілянини, прикривши голову руками та відкривши рот, щоб близький вибух не завдав шкоди барабанним перетинкам. Зачекайте, поки стрілянина не вщухне і хоча б протягом п'яти хвилин не буде пострілів;
- якщо приміщення, в якому ви перебуваєте, розташоване в зоні регулярних збройних зіткнень, слід зміцнити вікна (наприклад клейкою плівкою), що допоможе уникнути розльоту уламків скла. Бажано заставити (загородити) вікна, наприклад мішками з піском або масивними меблями.

5.6. Порядок поведження під час артилерійських обстрілів:

- під час артилерійського, мінометного обстрілу, ракетного або авіаційного нальоту не слід залишатися в під'їзді, під арками та на сходових клітках. Виберіть місце між несучими стінами в кутку і недалеко від дверей та вікон, для того щоб можна було покинути будинок у разі попадання снаряду;
- небезпечно ховатися в підвалах панельних будинків, біля автомобільної техніки, автозаправних станцій та під стінами будівель з легких конструкцій (такі об'єкти неміцні, тож велика ймовірність травмуватися або опинитися під завалом);
- якщо артилерійський, мінометний обстріл, ракетний або авіаційний наліт застали вас під час пересування, слід лягти на землю, туди, де є виступ, або хоча б у невелике заглиблення. Захистити можуть бетонні конструкції (крім тих, що можуть обвалитися або загорітися), виїмки, неглибокі підземні колодязі, великі трубопроводи та канали;
- закривати долонями вуха та відкривати рот (це врятує від контузії, убереже від акустичного удару);

- не виходити з укриття, зачекати хоча б 5-10 хвилин після завершення обстрілу (після залпу зазвичай ведеться уточнення результатів стрільби і коригування вогню або зміна позицій);

- не приступати до розбору завалів самостійно, чекати фахівців з розмінування та представників аварійно-рятувальної служби.

5.7. Порядок поведіння в разі виявлення вибухонебезпечних предметів:

- припинити роботу в зоні виявлення предмета, зупинити роботу обладнання;
- попередити про знахідку інших осіб, які перебувають поруч, а також керівника робіт;

- перебувати на безпечній відстані (не менше ніж 100 м від небезпечного предмета), рухатися по своїх слідах;

- позначити місце розташування вибухонебезпечного предмета, якщо можливо, огородити його. Для огороження можна використовувати підручні матеріали, наприклад: палиці, що встановлені навхрест, купи каміння, прокопані канави, шматки яскравої матерії, мотузки, інші попереджувальні знаки та написи;

- повідомити місцеву оперативну компетентну службу;

- виконати фотофіксацію предмета та місце його розташування, якщо є засоби фотографування та фільмування (зокрема мобільний телефон);

- не допускати до небезпечної зони інших людей;

- дочекатися представників правоохоронних або інших компетентних органів, перебуваючи якнайдалі від вибухонебезпечного предмета або за захисним укриттям.

До вибухонебезпечних предметів належать:

- протитанкові та протипіхотні інженерні міни;

- артилерійські снаряди;

- мінометні міни;

- авіаційні бомби;

- гранати;

- підривні пристрої;

- освітлювальні та сигнальні ракети;

- патрони.

Характерні ознаки, що вказують на можливу належність підозрілого предмета до вибухового пристрою:

- залишені без нагляду валізи, пакунки, коробки тощо в місцях з масовим перебуванням людей;

- зовнішня схожість предмета на боєприпаси, навчально-імітаційні, сигнальні, освітлювальні, піротехнічні вироби;

- наявність на предметі розтяжок, дротів, що тягнуться від предмета, мотузок, скотчу;

- наявність джерел живлення (батарейки, акумулятори тощо), антен з радіопристроєм, годинникового або електронного таймера;

- наявність підозрілих звуків, що лунають від предмета (цокання годинника, сигнали через певний проміжок часу);

- характерний запах (гасу, розчинника, пально-мастильних і хімічних матеріалів тощо);

- наявність елементів (деталей), що не відповідають їх прямому призначенню;

- наявність сторонніх підозрілих предметів у дверях, вікнах, дереві, закріплених за допомогою дроту, ниток, важелів, шнурів тощо.

У разі виявлення вибухового предмета заборонено:

- підходити до нього, торкатися предмета та пересувати його;
- перебуваючи поблизу нього палити, користуватися засобами радіозв'язку, мобільними телефонами (вони можуть спровокувати вибух);
- заливати його рідинами, засипати ґрунтом або намагатися чимось накривати;
- намагатися самостійно знешкодити предмет;
- здійснювати щодо нього будь-які самостійні дії: звуковий, світловий, тепловий чи механічний вплив. Вибухові речовини отруйні та чутливі до механічних впливів і нагрівання;
- у разі загрози виникнення вибуху лягти на землю в найближче заглиблене місце (канави, ями, ритвини тощо) ногами до епіцентру вибуху, обличчям униз, голову прикрити якимись речами або руками, водночас щільно закрити долонями вуха та відкрити рот для врівноваження тиску, оскільки звуковий (акустичний удар) може призвести до розривів судин та барабанних перетинок.
- переміщуватися (зокрема транспортними засобами) у місцях, де проходили бойові дії, якщо там не було проведено перевірку на відсутність вибухонебезпечних предметів (розмінування). Рухатися слід дорогами, які придатні для безпечного пересування.

5.8. Дії у випадку ураження фосфорною бомбою.

Фосфорні боєприпаси начинені білим фосфором. Білий фосфор є самозаймистою речовиною, що починає горіти в разі контакту з киснем (повітрям). Викликає тяжкі опіки.

У випадку ураження фосфорною бомбою:

- не торкатися руками частинок фосфору на шкірі або на одязі;
- якщо можливо, занурити ушкоджену частину тіла у воду або рясно поливати водою шкіру й одяг там, де є краплі фосфору (фосфор у воді не горить);
- зняти одяг (краще прямо у воді), використовуючи пінцет або щось, чим можна зняти частинки фосфору або обпаленого одягу;
- рану обробити содовим розчином (1 чайна ложка на склянку води);
- накласти змочену содовим розчином пов'язку на рану.

Не використовувати вату та перекис водню!

У разі отруєння парами фосфорної сполуки прийняти всередину будь-який сорбент (біле або чорне вугілля, «Ентеросгель», «Атоксил»).

Якщо потерпілий у свідомості, за потреби прийняти знеболювальні та заспокійливі засоби.

Пити багато води (можна молоко, лужну воду без газу).

5.9. У разі виникнення пожежі (ознак горіння) вжити протипожежних заходів, діючи згідно з інструкцією з пожежної безпеки (інструкція № 22).

5.10. У разі травмування або поранення надати потерпілому домедичну допомогу. У разі потреби забезпечити транспортування потерпілого до медичної установи. Для евакуації з небезпечної зони можуть бути використані будь-які транспортні засоби.

5.11. Домедична допомога ураженим небезпечними хімічними речовинами в осередку хімічного ураження полягає в захисті органів дихання, видаленні та знезараженні стійких небезпечних хімічних речовин на шкірі, слизових оболонках очей, на одязі та негайній евакуації за межі зараженої зони.

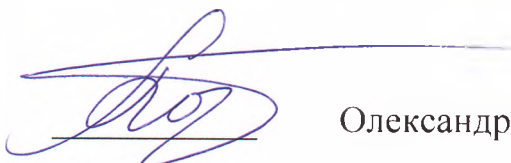
5.12. Єдиний номер телефону виклику всіх служб екстреної допомоги – 112.

Оперативні служби порятунку:

- пожежна допомога – 101;
- поліція – 102;
- швидка медична допомога – 103;
- аварійна служба газової мережі – 104.

Передаючи інформацію про небезпеку, слід чітко зазначити місце, де її виявлено, дату та час, а також особу, яка її виявила.

Провідний інженер
з охорони праці

Олександр БОРИСЕНКО